

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ОДНОКОМПОНЕНТНИХ ТА ДВОКОМПОНЕНТНИХ ТЕРМІНІВ У СФЕРІ КІБЕРБЕЗПЕКИ

У тезах досліджено особливості перекладу англомовних монокомпонентних та двокомпонентних термінів у сфері кібербезпеки. На основі аналізу автентичних фахових текстів визначено типові перекладацькі труднощі, пов'язані з контекстуальною залежністю, полісемією та структурною розбіжністю між мовами. Обґрунтовано використання різних перекладацьких стратегій: калькування, транскодування, адаптації та описового перекладу. Запропоновано практичні рекомендації для забезпечення термінологічної точності та узгодженості у фаховому дискурсі.

Ключові слова: кібербезпека, термін, переклад, однокомпонентні терміни, двокомпонентні терміни, адаптація, транскодування, калькування.

The paper explores the peculiarities of translating English monocomponent and bicomponent terms in the field of cybersecurity. Based on the analysis of authentic technical texts, the study identifies common translation challenges caused by contextual dependence, polysemy, and structural asymmetry between English and Ukrainian. The effectiveness of different translation strategies – calquing, transcoding, adaptation, and descriptive translation – is substantiated. Practical recommendations are proposed to ensure terminological accuracy and consistency in professional communication.

Key words: cybersecurity, term, translation, monocomponent terms, bicomponent terms, adaptation, transcoding, calquing.

Вступ. Кібербезпека є однією з ключових галузей сучасного світу, де точність у комунікації визначається насамперед правильним використанням термінів. З огляду на глобальне походження більшості термінів, що функціонують у сфері інформаційної безпеки, головним завданням перекладача є не лише передання змісту, а й формування термінів, зрозумілих для української аудиторії. Особливо це стосується однокомпонентних і двокомпонентних термінів, що масово запозичуються з англійської мови та нерідко потребують концептуального переосмислення.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є англійська термінологія у сфері кібербезпеки. Предметом виступають лінгвістичні особливості перекладу однокомпонентних і двокомпонентних термінів українською мовою.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є аналіз перекладацьких стратегій та встановлення ефективних способів передання термінів у галузі кібербезпеки українською мовою. Завдання: 1) виявити типові труднощі перекладу термінів; 2) класифікувати основні стратегії; 3) проаналізувати контекстуальну доцільність відповідників; 4) сформулювати рекомендації для практики перекладу.

Аналіз літератури. У науковому дискурсі проблеми перекладу термінології кібербезпеки розглядаються у працях Жовтяка В. А., Кожемяченко Н. В., Сидора А. Р., Нанівського Р. С., а також у глосаріях англо-українських термінів [6]. Однак недостатньо уваги приділено саме прикладному аналізу перекладу термінів у фаховому середовищі.

Методи дослідження. Методи дослідження включають: контекстуальний аналіз, зіставний аналіз, компонентний аналіз термінів, метод моделювання. Використані джерела: технічна документація, англійські довідники та аналітичні матеріали у сфері кібербезпеки.

Результати дослідження. Аналіз однокомпонентних термінів показав, що деякі з них мають усталені відповідники: *malware* – «шкідливе програмне забезпечення», *phishing* – «фішинг». У випадку новітніх термінів або полісемічних одиниць на кшталт *spoofing* доречно використовувати описовий переклад – «підміна цифрової ідентифікації». Для термінів типу *sandboxing*, *spamming*, *rootkit* зручним є транскодування із поясненням функції. Наприклад, *sandboxing* може перекладатися як «ізольоване середовище для тестування», *spamming* – «масове надсилення небажаних повідомлень», *rootkit* – «приховане шкідливе ПЗ з адміністративними правами».

Додатково, термін *ransomware* у більшості випадків перекладається як «програмне забезпечення-вимагач», що поєднує елементи калькування та описовості. Для *keylogger* вживається варіант «клавіатурний шпигун» або «перехоплювач натискань клавіш», залежно від контексту.

У двокомпонентних термінах головна складність – збереження логічних зв'язків між компонентами. Наприклад, *data breach* точніше передається як «витік даних» замість «порушення даних». *Endpoint protection* найчастіше перекладається як «захист кінцевих точок», хоча в нефаховому дискурсі можливий варіант «захист пристроїв користувача». *Zero trust* передається як «модель недовіри» або «архітектура Zero Trust», що засвідчує зсув у бік функціональної інтерпретації.

Термін *cloud security* перекладається як «хмарна безпека» або «безпека хмарних обчислень», залежно від контексту і рівня фаховості аудиторії. *Access control* найчастіше трактується як «контроль доступу», що є прикладом калькування. У випадку *threat intelligence* можливе використання описового варіанта «аналітика кіберзагроз» або «розвідка щодо загроз», що відображає зміст поняття у ширшому аналітичному контексті.

Перспективи подальших досліджень. Доцільно створити уніфікований глосарій термінів у сфері кібербезпеки із комен-

тарями щодо перекладацьких рішень, що враховують не лише лінгвістичний, а й прагматичний аспект їхнього вживання. Такий глосарій має містити пояснення до кожного терміна з прикладами вживання, варіантами перекладу, джерелами за-позичення, рівнем усталеності у фаховому середовищі, а також вказівки щодо стилістичної доречності в різних типах текстів – від технічної документації до наукових аналітичних звітів.

Актуальним напрямом є розроблення методичних рекомендацій для перекладачів, які працюють з технічною, юридичною або аналітичною документацією в галузі кібербезпеки. Такі рекомендації повинні містити перелік рекомендованих стратегій перекладу залежно від контексту, типу джерела, аудиторії, а також враховувати типові помилки, пов'язані з неправильним перекладом або калькуванням термінів без урахування їх специфіки. Важливо також створювати кейси та тренувальні завдання, що моделюють реальні перекладацькі ситуації у сфері кібербезпеки.

Висновки. Переклад термінів у сфері кібербезпеки є складним і відповідальним процесом, що вимагає як лінгвістичних знань, так і розуміння технічної суті понять. Терміни зазвичай мають вузький контекст вживання, тому переклад не допускає довільності.

Найефективнішою є стратегія комбінованого підходу: транскодування з поясненням забезпечує точність, а адаптація з калькуванням – зрозумілість для нефахової аудиторії. Вибір способу перекладу залежить від функції тексту, типу цільової аудиторії, рівня усталеності терміна та відповідності термінологічним нормам.

Ключовими залишаються послідовність терміновживання в межах тексту та контекстуальна адекватність – передання не лише форми, а й функції терміна.

Отже, переклад термінів у сфері кібербезпеки – це динамічний процес, що вимагає гнучкості, професійної обізнаності

та взаємодії з фаховим середовищем, сприяючи розвитку української термінології та ефективній комунікації в галузі інформаційної безпеки.

Список використаних джерел

1. Ніколенко А. Г. English Lexicology: Theory and Practice. Вінниця : Нова Книга, 2007. С. 45–48.
2. Жовтяк В. А. Структурні особливості англомовних термінів кібербезпеки. 2024. С. 79–84.
3. Рабійчук Л. С. Теорія перекладу : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2017. С. 67–70.
4. Кожемяченко Н. В. Проблема міжмовної інтерференції ІТ термінів у процесі локалізації. Кременчук : Видавництво Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, 2021. С. 118–120.
5. Білозерська Л. П. Термінологія та переклад. Вінниця : Нова книга, 2010. 232 с.
6. Гладун А. Я. Англо-український словник термінів з інформаційних технологій та кібербезпеки. Державна політика у сфері забезпечення кібернетичної безпеки в умовах проведення антитерористичної операції. Вісник НАДУ. 2015. Вип. 3. С. 110–116.
7. Кальник О. П., Воробйова О. С., Симоненко А. В., Олешко О. П. Термінологічні проблеми перекладу наукових текстів в сфері ІТ-технологій. Молодий вчений. 2019. № 5.1 (69.1). С. 178–190.
8. Сидор А. Р., Нанівський Р. С. Урахування лексичних особливостей сфери інформаційних технологій під час перекладу з англійської мови українською. 2019. С. 47–50.